

Stanovisko MEMO 98 k odpovedi RTVS na predvolebný monitoring

***5. máj 2020
Bratislava***

MEMO 98

ÚVOD

MEMO 98 analyzovalo kampaň pred voľbami do NR SR z pohľadu prezentácie politických strán, hnutí a vybraných kandidátov na sociálnych médiách (Facebook a Instagram), mediálne pokrytie politických subjektov (kandidujúce strany, hnutia, prezidentka SR a vláda SR) v online médiách (12 portálov a webových verzií tlačенých médií) a v hlavných večerných spravodajských reláciách 4 televízií (verejnoprávna RTVS a súkromné Joj, Markíza a TA3). V tejto súvislosti sme vydali celkovo 5 správ.

Pokiaľ ide o sociálne médiá, MEMO 98 vydalo 2 samostatné správy:

- [Prvá správa](#) (31.1.2020) analyzovala obdobie od uverejnenia vyhlásenia volieb do NR SR (5.11.2019) do 26.1.2020 a zameriavala sa na Facebook a Instagram, kde sme sledovali aktivnosť (počet postov) ako aj interaktivitu (celkový počet reakcií, komentárov a zdieľaní) kandidujúcich strán, hnutí a ich kandidátov.
- [Tretia správa](#) (22.2.2020) analyzovala Facebook v období od 27.1. do 19.2.2020 z pohľadu aktivity (počtu postov) ako aj interaktivity (celkový počet reakcií, komentárov a zdieľaní), pričom sme pripravili aj prehľad konkrétnych príspevkov, ktoré zaznamenali v sledovanom období najviac interakcií.

Podobne, pokiaľ ide o televízie, MEMO 98 vydalo 2 samostatné správy:

- [Druhá správa](#) (11.2.2020) sa venovala prezentácií politických subjektov v hlavných spravodajských reláciách celoplošne vysielajúcich televízií – RTVS, TV Markíza TV Joj a TA3 – počas 3 týždňov kampane (14.1.-3.2.2020). Správa analyzovala aj zastúpenie v hlavných politických diskusiách televízií od začiatku kampane (5.11.2019 – 9.2.2020).
- [Štvrtá správa](#) (26.2.2020) analyzovala rovnaké parametre počas obdobia 6 týždňov kampane (14.1.-24.2.2020). V oboch správach boli sledovanými kritériami priestor, ktorý médiá venovali monitorovaným subjektom, ako aj spôsob (pozitívny/neutrálny/negatívny), akým boli prezentované. Aj táto správa analyzovala zastúpenie v hlavných politických diskusiách od začiatku kampane (5.11.2019 – 23.2.2020).

Pokiaľ ide o online médiá MEMO 98 ich monitoring uverejnilo v súhrnnej analýze:

- [Slovenské voľby 2020 v informačnom priestore](#) (24.3.2020) analyzovala obdobie 4 týždňov (27.1.-24.2.2020). Sledovanými kritériami boli priestor (počet článkov vo volebných, resp. všeobecných politických sekciách) a spôsob (pozitívny/neutrálny/negatívny), akým boli prezentované. Súčasťou bola aj analýza naratívov, vyváženosti, žánru a autorstva. Správa slúžila aj ako určité zhrnutie ďalších typov médií, vo forme hlavných zistení, nie detailného popisu.

Všetky správy boli v deň publikovania uverejnené na našej webovej stránke a zároveň bola informácia o ich vydaní elektronicky poslaná (s linkom) všetkým mienkotvorným médiám (vrátane RTVS), kandidujúcim subjektom (s výnimkou Kotlebovci-ĽSNS), poslancom NR SR, Ministerstvu kultúry SR, Rade pre vysielanie a retransmisiu, ako aj Rade RTVS.

MEMO 98

STANOVISKO MEMO 98_K TVRDENIAM RTVS

Dňa 21. apríla sme (MEMO 98) z Výboru NR SR pre kultúru a médiá dostali odpoveď RTVS s názvom „*Informácia RTVS v zmysle uznesenia Výboru NR SR pre kultúru a médiá zo dňa 7.4.2020*“ (ďalej ako „*Informácia RTVS*“), v ktorej RTVS na stranách 2-10 reaguje na zistenia predvolebného monitoringu MEMO 98 zhrnuté v záverečnej monitorovacej správe z 24.marca 2020.¹

RTVS v odpovedi na zistenia nášho predvolebného monitoringu spomína viaceré tvrdenia, ktoré by sme radi uviedli na pravú mieru, preto pre prehľadnosť nášho stanoviska citujeme spomenuté tvrdenia z *Informácie RTVS* (kurzívou) a pod nimi naše stanoviská.

1. *Vysielanie RTVS dôkladne monitoruje nie len Rada pre vysielanie a retransmisiu (ďalej len „RVR“) ale aj Rada RTVS. Najmä v čase volebnej kampane je vysielanie RTVS predmetom pozornosti aj zo strany uznávaných medzinárodných organizácií (napr. OBSE). RTVS doteraz nebolo doručené žiadne rozhodnutie kompetentného orgánu dohľadu, ktoré by konštatovalo v súvislosti s jej vysielaním počas volebnej kampane pre voľby do Národnej rady Slovenskej republiky porušenie ktoréhokoľvek ustanovenia zákona č. 532/2010 Z. z., zákona č. 181/2014 Z. z. o volebnej kampani, či iného právneho predpisu. RTVS nezaznamenala ani žiadnu individuálnu sťažnosť kandidujúceho politického subjektu na neobjektívne či neférové informovanie. Na základe uvedeného je RTVS presvedčená, že v čase volebnej kampane pre voľby do Národnej rady Slovenskej republiky, rovnako aj predtým, postupovala plne v súlade so zákonom a riadne zabezpečila objektivitu, nestrannosť a nezávislosť spravodajstva RTVS.*

V súvislosti so zmienkou o OBSE, ktorá prostredníctvom svojej hodnotiacej misie pozorovala parlamentné voľby, uvádzame kvôli kontextu, že jej zistenia a odporúčania k februárovým voľbám ešte neboli zverejnené. Na základe bežnej praxe je pravdepodobné, že OBSE/ODIHR zverejní svoju finálnu hodnotiacu správu v dohľadnom čase.

2. *Generálny riaditeľ RTVS na mieste vyjadril nesúhlas s prezentovaným záverom analýzy, poukázal na niektoré nezrovnalosti viditeľné na prvý pohľad a prisľúbil, že sa s ňou oboznámi.*

V tejto súvislosti chceme spomenúť, že od začiatku monitoringu boli naše monitorovacie správy posielané do všetkých relevantných médií, vrátane RTVS (viac detailov k tomu nižšie). Ak boli v súvislosti s našim monitoringom akékoľvek otázky zo

¹ Informáciu nám elektronicky poslal pán Kalužák (súčasný hovorca premiéra Igora Matoviča), vtedajší asistent poslanca Kristiána Čekovského, predsedu Výboru NR SR pre kultúru a médiá.

strany generálneho riaditeľa alebo iných pracovníkov RTVS, mohli nás kedykoľvek kontaktovať, boli by sme im bližšie vysvetlili metodológiu, alebo iné detaily.

3. *Dňa 7. 4. 2020 počas rokovania Výboru NR SR pre kultúru a médiá poslanec Milan Potocký rozdal štyri strany z 37 stranového materiálu MEMO 98 s názvom „Slovenské voľby 2020 v informačnom priestore“.*

Dovoľujeme si upozorniť na faktickú nepresnosť – správa *Slovenské voľby 2020 v informačnom priestore* je spoločnou správou organizácii MEMO 98 a Globsec, ktoré nezávisle na sebe monitorovali informačný priestor pred voľbami do NR SR 2020.

4. *Po preštudovaní uvedenej analýzy uverejnenej na facebookovom profile predsedu výboru Kristiána Čekovského bolo zistené, že mimoriadne vážne závery o nesplnení verejnoprávnej funkcie RTVS sa opierajú o 12 viet textu. Na dvojstrane venovanej verejnoprávnej televízii najväčší priestor zaberá koláčový graf (Podiel času jednotlivých strán vo vysielaní RTVS) a na pravej strane je stĺpcový graf s názvom „Najčastejšie pozývané strany v relácii O 5 minút 12“ a informácia, že RTVS venovala 60 % vo svojom spravodajstve koalíčným stranám a vláde SR.*

V tejto súvislosti sme trochu prekvapení, že výsledky monitoringu MEMO 98 museli predstavitelia RTVS sťahovať z facebookového profilu predsedu výboru, keďže všetky správy, ktoré sme v súvislosti s našim monitoringom médií počas volieb publikovali, sme okrem našej web stránky pravidelne posielali viacerým zamestnancom RTVS, vrátane Vahrama Chuguryana, riaditeľa sekcie spravodajstva RTVS.

Posledná publikovaná správa je iba sumárom našich predvolebných monitoringov, ktorý sme vydali v spolupráci s organizáciou Globsec a mali sme dopredu dohodnutý formát, preto táto správa neobsahuje všetky detaily, ktoré však uvádzame v predchádzajúcich správach.

5. *Pritom ešte na rokovaní výboru NR SR pre kultúru a médiá generálny riaditeľ RTVS informoval poslancov, že 60 % pomer vlády a koalície vs 40 % zastúpenie opozície nie je nič nezvyčajné a je bežnou praxou aj v BBC.*

BBC funguje na základe [Royal Charter](#), po dekáde obnovovanej zmluve s vládou (súčasná v platnosti od januára 2017). Vo všeobecnosti je regulovaná zákonom [Communications Act](#), na jeho základe prijatého [The Ofcom Broadcasting Code](#) a taktiež [Guidance Notes](#), ktoré vydáva britský mediálny regulátor Ofcom (The Office of Communications) pred každými voľbami. Okrem toho sa BBC riadi internými dokumentami ([Editorial Guidelines](#)), počas volieb najmä volebnými pravidlami ([Election Guidelines](#)). Čo sa týka spravodajstva, ide hlavne o dve zásady, *due accuracy* a *due impartiality* (presnosť a nestrannosť). Ani v jednom z dokumentov sa percentuálne neuvádza, koľko priestoru má v správach dostať vláda a koľko opozícia.

6. *V prvých vetách analýza konštatuje, že RTVS venovala vo svojom spravodajstve najviac priestoru vládnym stranám SMER-SD a SNS, pričom vynechala kľúčovú informáciu. Analýza už neuvádza to, že rovnako najviac priestoru dostali strany SMER-SD a SNS aj vo všetkých troch súkromných televíziách. Teda nič nezvyčajné sa v RTVS neudialo.*

Domnievame sa, že pre televíziu verejnej služby by malo byť primárne dôležité, aby jej spravodajstvo bolo vyvážené a nestranné – komparácia so súkromnými vysielateľmi je do istej miery zavádzajúca, keďže ich fungovanie je z podstaty založené na trochu iných princípoch. Napriek tomu je toto stanovisko RTVS nepresné, keďže sme rovnako vo svojich správach uviedli, koľko priestoru získali vládne strany v iných médiách. V hlavných spravodajských reláciách troch ďalších monitorovaných televíziách to bolo naozaj podobné - dve spomenuté strany vládnej koalície získali takisto najväčší priestor. Táto informácia nebola vynechaná, keďže je explicitne uvedená v spomenutej súhrnnej správe (z 24.3.2020) v súvislosti s TV Markíza a TA3 (str. 12). Navyše, v štvrtej monitorovacej správe (uverejnená pred dňom volieb, 26.2.2020) boli okrem RTVS uverejnené aj grafy všetkých 3 sledovaných súkromných televízií (str.10-12), teda každý čitateľ si mohol celkom jednoducho urobiť obraz .

Ako uvádza správa č. 4 na str.8, výsledky monitoringu pred prezidentskými voľbami 2019 (18.2.-10.3.2019) indikovali veľmi podobný spôsob informovania v hlavnej spravodajskej relácii RTVS: „*SNS [bola] druhou najviac prezentovanou politickou stranou (8%), za stranou Smer-SD (13%). V kombinácii s veľmi výrazným priestorom pre vládu (48%), najväčším spomedzi 4 monitorovaných televízií išlo o významný indikátor orientácie televízie (pripomíname, že SNS nemala vlastného prezidentského kandidáta).*“ Len pre porovnanie, zatiaľ čo Smer-SD bol aj pred prezidentskými voľbami najzobrazovanejšou politickou stranou vo všetkých monitorovaných televíziách, SNS bola druhou najzobrazovanejšou len v RTVS a TV Joj (bola štvrtou stranou v TV Markíza a piatou v TA3).

Jedným z kľúčových zistení, ktoré však *Informácia RTVS* vôbec nespomína, je priestor, ktorý RTVS venovala vláde.

Ako spomína správa č.4 na str.6, „*[J]ednoznačne najviac priestoru v hlavných spravodajských reláciách venovala vláde RTVS (38,6%), nasledovaná TV Joj (34,1%). Najmenší podiel priestoru získala v TV Markíza (25,7%). V prípade RTVS bolo v minulosti viditeľné menšie pokrytie vlády v období od začiatku vysielania politickej reklamy (v zmysle zákona č. 181/2014 Z.z. o volebnej kampani toto obdobie začína 21 dní pred voľbami, teda od 8.2.). Tento trend je možné vidieť aj pri súčasnom monitoringu – zatiaľ čo v prvom sledovanom období venovala RTVS vláde 42,3%, v druhom to bolo 34,9%. Napriek tomu to bolo stále jednoznačne najviac, v žiadnej inej televízií nedostala vláda nad 30%, najmenej v TV Markíza (22,4%).*“

Vláda SR je bez pochyb z titulu svojej exekutívnej pozície dôležitým „newsmakerom“, to však samo o sebe nevytvára nárok na spravodajské pokrývanie jej aktivít. O tom, do akej

miery je spravodajské pokrytie jednotlivých aktivít vlády a ďalších ústavných činiteľov dôležité pre divákov rozhodujú samotné médiá v rámci svojej nezávislej redakčnej politiky, pričom netreba zabúdať, že predovšetkým počas volebných kampaní je veľmi dôležité odfiltrovať dôležité správy od PR aktivít, ktoré sú určené na pozitívnu prezentáciu jednotlivých vládnych strán vďaka ich exekutívnym pozíciám.

Rada Európy vo svojej rezolúcii 2254 z roku 2019 ([Media freedom as a condition for democratic elections](#)) v bode 8.7. uvádza, aby boli prijaté striktné pravidlá na mediálne pokrývanie vládnych aktivít s cieľom predísť pokrývaniu ceremónii, ktoré organizuje vláda (alebo sa na nich zúčastňuje) a ktorých výsledkom je zvýhodnenie v prospech vládnych strán a ich kandidátov vo voľbách. V praxi to znamená dôsledné posudzovanie všetkých aktivít verejných činiteľov počas kampane a zabezpečenie adekvátnej názorovej plurality a priestoru pre všetky relevantné strany a názory.

7. *Je totiž logické, že v rámci vyváženej prezentácie oboch strán politického spektra predstavitelia menej početnej vládnej koalície sa objavovali vo vysielaní častejšie, aby vyvážili argumenty svojich kolegov z početnejších opozičných strán. Pochopiteľne táto skutočnosť sa nedá považovať za prejav nevyváženosti vysielania, ale presne naopak. V záujme divákov a poslucháčov je nastavovanie zrkadla vládnucej moci a nie prezentácia názorov len opozičných predstaviteľov medzi sebou.*

Štatút programových pracovníkov a spolupracovníkov RTVS v časti 2.1 hovorí, že spravodajstvo a publicistika RTVS „poskytujú nestranné, overené, neskreslené, aktuálne, zrozumiteľné a vo svojom celku vyvážené a pluralitné informácie o dianí v Slovenskej republike i v zahraničí na slobodné utváranie názorov [...]“. Z nášho pohľadu je kvôli aktuálnosti spravodajstva dôležité prezentovať názorovú pluralitu, bez ohľadu na konkrétny počet strán vládnej koalície, či opozície.

8. *V ďalšej vete materiál MEMO 98 používa (nepolitologický a neodborný) termín „demokratická opozícia“, ktorá získala podľa analýzy 17 %. Z textu ani z grafu nie je jasné, ktoré konkrétne strany analýza do tohto pomenovania zahrnula, a ďalej toto konštatovanie nerozvádza. Ak autori toto konštatovanie mysleli ako ďalšiu výčitku, že strany „demokratickej opozície“ mali dostať v RTVS väčší priestor, tak ani táto kritika nie je opodstatnená. RTVS sa totiž riadi a vysiela v súlade Ústavou SR a zákonmi. Termín demokratická opozícia pritom nie je súčasťou legislatívy platnej v Slovenskej republike. Právo a politické vedy vo všeobecnosti rozlišujú koaličné a opozičné strany, v oboch prípadoch ide o politické subjekty, ktoré boli úspešné vo voľbách a získali zastúpenie v parlamente. Koaličné strany sú tie, ktoré sa dohodli na zložení vlády a opozičné sú tie, ktoré nezískali vo vládnom kabinete zastúpenie. Všetky ostatné strany sa označujú ako mimoparlamentné. Spravodajstvo RTVS dbá o to, aby koaličné a opozičné strany dostávali vo vysielaní rovnaký priestor. Zároveň vo vysielaní nechýba ani hlas mimoparlamentných strán, ale nie je možné nárokovať si rovnaké zastúpenie ako napríklad pri parlamentných stranách, ktoré získali v legitímnych voľbách dôveru občanov, ktorých v parlamente zastupujú.*

Naša analýza výsledkov sumarizovaná v záverečnej správe *Slovenské voľby 2020 v informačnom priestore* (z 24.3.2020) bližšie nerozoberá, ani presnejšie nevysvetľuje termín „demokratická opozícia“. Vzhľadom na skutočnosť, že daný termín bol v období kampane používaný takmer na dennej báze, sa domnievame, že profesionálna obec aj širšia verejnosť z grafov a kontextu jednoznačne pochopila, ktoré strany sme mali na mysli. V zmysle politickej reality a slovníka používaného politikmi, novinármi, ako aj expertmi išlo pre účely nášho porovnania o šesť subjektov (tri parlamentné - SaS, OĽaNO a SME rodina, a tri mimoparlamentné - PS/Spolu, Za ľudí a KDĽ).

Je pravdou, že z grafu RTVS uverejneného v spomenutej záverečnej správe (str.10-11) nie sú zjavné podiely polovice zo šiestich subjektov demokratickej opozície. Rovnako je však pravdou aj fakt, že graf RTVS s kompletnejšími údajmi (znázornených je 5 zo 6 subjektov, s možnosťou pomerne spoľahlivo dedukovať spravodajský podiel posledného subjektu [KDĽ] – pod 1%, presnejšie 0,8%) bol k dispozícii verejnosti od 26.2.2020 ako súčasť našej štvrtej monitorovacej správy (na jej str. 7).

Pomer koalícia (3 strany) - demokratická opozícia (6 subjektov) bol v RTVS 25,2% - 17,3%. Pre porovnanie, v najpopulárnejšej TV Markíza bol pomer 25,1% - 26,5% a v TV Joj 27,2% - 21,0% (dlhodobu nevyváženú TA3 s pomerom 33,5% - 19,0% predstavuje inú kategóriu). Teda rozdiel v prospech strán vládnej koalície bol najväčší v spravodajstve RTVS. V spojení s priestorom pre vládu to bola opäť RTVS, ktorá vládnej zostave (či vo forme prezentácie vlády alebo koalíčných strán) venovala najviac, takmer dve tretiny politicky relevantného priestoru v spravodajstve – 63,9% (TA3 – 63,6%, TV Joj – 61,5% a TV Markíza – 50,8%).²

9. *Ďalej analýza konštatuje, že SNS mala výrazné zastúpenie v diskusných reláciách RTVS, keď mala byť počas volebnej kampane najpozývanejšou stranou (šesťkrát napriek preferenčne omnoho slabšiemu postaveniu).*

Autori analýzy opäť nespomínajú kľúčový fakt, že SNS mala výrazné zastúpenie aj vo všetkých ďalších televíziách, s ktorými RTVS porovnávajú, pričom v TA3 až dvojnásobné zastúpenie ako v RTVS (20 % v TA3 oproti 10,7 % v RTVS). Analýza vôbec neberie do úvahy, že išlo o vládnú stranu, ktorá mala okrem ministrov, štátnych tajomníkov a ďalších verejných činiteľov v kľúčových exekutívnych pozíciách aj druhého najvyššie postaveného ústavného činiteľa na pozícii predsedu Národnej rady SR. Všetky tieto osoby sa teda logicky objavovali vo zvýšenej miere vo všetkých televíziách, bez ohľadu na to, či ide o súkromné, alebo verejnoprávne médium, pretože boli nositeľmi informácií a zámerov, o ktoré mala záujem verejnosť. RTVS vždy zabezpečila názorovú vyváženosť a adekvátny priestor pre všetky relevantné strany/prúdy.

Z uvedeného v odpovediach k bodom 6) a 8) vyplýva, že RTVS je dlhodobu médiom, ktoré poskytuje výrazný priestor vláde SR (35-48% politicky relevantných informácií v posledných dvoch „veľkých“ voľbách).

² V kampani pred prezidentskými voľbami venovali televízie vládnej zostave ešte výraznejší priestor, TV Joj - 75%, RTVS - 72%, TA3 - 65% a TV Markíza - 61%.

Okrem priestoru pre oficiálnych predstaviteľov štátu je dôležitým indikátorom objektívneho spravodajstva aj prezentácia politických strán a hnutí. Ako už bolo vyššie naznačené, RTVS venovala v porovnaní s ostatnými monitorovanými televíziami najmenej priestoru stranám demokratickej koalície (spolu 17,3%).

RTVS bola médiom, v ktorej dominovali dve strany vládnej koalície, pričom zastúpenie SNS malo stúpajúcu tendenciu (z 8% v roku 2019 k 11% v roku 2020), napriek opačnému vývoju volebných preferencií strany. Naopak, prezentácia opozície, bola na výrazne nižšej úrovni, opäť nepriamo úmerne s vývojom volebných preferencií. RTVS bola médiom, ktorá venovala za celé obdobie šiestich týždňov víťazovi parlamentných volieb, hnutiu OĽaNO, najmenší priestor – celkovo 4,3% (najväčší podiel získalo OĽaNO v TV Markíza – 6,9%).

Opäť bola v argumentácii RTVS spomenutá výhrada, že naša analýza [Slovenské voľby 2020 v informačnom priestore](#) publikovaná 24.3.2020) neuvádza porovnanie s inými médiami. Pri všetkej dobrej vôli však nie je možné rozumieť logike tejto argumentácie. Dovoľme si upozorniť, že všetky naše analýzy (od začiatku našej činnosti pred parlamentnými voľbami 1998 a rovnako aj všetky tri naše súčasné monitorovacie správy, ktoré prezentovali naše zistenia monitoringu televízií - druhá, štvrtá a [Slovenské voľby 2020 v informačnom priestore](#)) vždy prezentovali výsledky verejnoprávnych médií a rovnako aj elektronických súkromných médií. To znamená, že logika bola vždy postavená presne opačne, ako znie výhrada – priniesť občanom a iným zainteresovaným subjektom informácie o oboch stranách mince.

Samotná záverečná správa na str.12 celkom jasne v texte popisuje fakt, že spravodajstvo TA3 podielom pre SNS úplne ignorovalo požiadavku nestrannosti: „V spravodajstve TA3 výrazne dominovala SNS, ktorá získala päťtinu spravodajského priestoru, čo je jednoznačne najväčší podiel času venovaného jednotlivým stranám medzi všetkými televíziami.“ Navyše, podiel pre SNS (20%) ilustrovaný aj v samotnom grafickom okne.

10. *Ďalšia nezrovnalosť je v stĺpcovom grafe s názvom „Najčastejšie pozývané strany v relácii O 5 minút 12“, kde na strane 11 je uvedené, že SNS bola pozvaná 6-krát, kým SMER-SD 5-krát. Autori v predloženej analýze nikde neuvádzajú, aké obdobia zahŕňa uvedená štatistika. Ak platí dátum, ktorý je uvedený na strane 8 predmetného materiálu (14. 1.–24. 2.), a za ktorý je aj analýza v predchádzajúcom (koláčovom) grafe, potom sú informácie o počtoch chybné.*

Podľa počtov ostatných strán je možné sa domnievať, že štatistika by sa mala týkať obdobia od 11. 11. 2019 do 23.2.2020. Aj v tomto prípade však autori neuviedli kľúčový fakt. Dňa 23. 2. 2020, v poslednej predvolebnej relácii, do ktorej boli pozvaní zástupcovia všetkých parlamentných politických strán, RTVS musela použiť inštitút prázdneho kresla, pretože strana SMER-SD neposlala zástupcu, napriek tomu, že mala pozvánku. Strana SMER-SD teda nebola pozývaná do relácie O 5 minút 12 len 5-krát, ako uvádza analýza, ale 6-krát, rovnako ako SNS, ktorú analýza nesprávne označila ako najpozývanejšiu stranu v diskusných reláciách RTVS. Najpozývanejšou stranou nebola SNS ani v ďalšej diskusnej

relácii RTVS Sobotné dialógy na Rádiu Slovensko, kde mala zastúpenie 3-krát, kým SMER-SD až 9-krát. Inštitút prázdneho kresla sa uplatnil aj v relácii O 5 minút 12, ktorá bola odvysielaná 8. 12. 2019, do ktorej bol pozvaný aj predseda OĽaNO, ktorý účasť prisľúbil avšak pred vysielaním relácie ju pre chorobu zrušil. Rovnako teda analýza uvádza nesprávny počet pozvaní do relácie relácii O 5 minút 12 aj v prípade politického subjektu OĽaNO.

Pokiaľ ide o technickú stránku (teda chýbajúci popis obdobia, za ktoré boli analyzované diskusné relácie), je pravda, že v správe [Slovenské voľby 2020 v informačnom priestore](#) nám táto špecifikácia uvedená nebola (medzitým sme ju doplnili v časti Metodológia na str.35). Je však nevyhnutné povedať, že definícia obdobia - teda že správa prináša analýzu diskusných relácií od začiatku kampane (5.11.2019) - bola uvedená ako v správe č.2 z 11.2.2020 (str.17, graf č.13), tak aj v správe č.4 z 26.2.2020 (str.8, ako aj str.15, grafy č.10-11).

V zmysle pripomienky sme upravili názov grafu o zastúpení strán v diskusnej relácii O 5 minút 12 (str.11 záverečnej správy) - namiesto „Najčastejšie pozývané strany v relácii RTVS O 5 minút 12“ mal byť titulok „Najčastejšie zastúpené strany v relácii RTVS O 5 minút 12“. Opäť však musíme konštatovať, že ide o technickú korekciu, korektná interpretácia skutočnosti (premiér Pellegrini za Smer-SD bol pozvaný do záverečnej diskusie dňa 23.2.2020) bola uvedená v správe č.4 z 26.2.2020 (str.14). Navyše, grafy prezentované v tejto súvislosti v našich správach hovoria o zastúpení.

Či o účasť pre Smer-SD viac, alebo menej, faktom je, že SNS bola do hlavnej politickej diskusie pozvaná najčastejšie – 6x. Takisto to platí aj o jej predsedovi Andrejovi Dankovi, ktorý bol v období celého obdobia kampane (5.11.2019-23.2.2020) zastúpený najčastejšie – 3x (podobne ako B. Bugár a M. Kotleba). Do štatistiky sme nezahrnuli jeho interview pri príležitosti výročia 17.novembra, ale faktom ostáva, že v danej relácii vystúpil a diváci ho vnímali nielen ako predstaviteľa Slovenskej republiky, ale aj SNS. Pre ilustráciu, SNS bola pozvaná 1x do diskusnej relácie TV Markíza *Na telo* aj do diskusnej relácie TV Joj *Na hrane*, ďalších plno-formátových televízií.

11. *V tejto súvislosti je zarádzajúce, že v spomínanom stĺpcovom grafe MEMO 98 s názvom „Najčastejšie pozývané strany v relácii RTVS O 5 minút 12“ z neznámeho dôvodu absentujú strany **Za ľudí, KDH, Dobrá voľba a SPOLU**. Mimoparlamentná strana **Za ľudí** bola v období volebnej kampane pozvaná do relácie O 5 minút 12 dokonca dvakrát. Tu si treba klásť otázku, akou analytickou kategóriou je kategória „Najčastejšie“? V analýzach je nevyhnutné uvádzať ako východisko všetkých pozvaných hostí, všetky ostatné spôsoby sú zavádzajúce a manipulatívne. Keby analýza MEMO 98 korektne uviedla všetky strany, ktoré dostali pozvanie ako je to znázornené vyššie, tak by bolo názorne vidno, že kým koalíčné strany mali v predvolebnom období v relácii O 5 minút 12 zastúpenie 14-krát, tak zástupcovia ostatných politických strán boli v tejto relácii 21-krát. Autori z neznámeho dôvodu graf obmedzili a na odôvodnenie použili neodborný termín „najčastejšie pozývané“ strany.*

Ako vyplýva už z názvu, ide o graf, ktorý ukazuje „najčastejšie“ zastúpené strany. Spomínané subjekty Za ľudí (2), Dobrá voľba (1), KDH (1) boli zastúpené menej krát ako tie, ktoré graf zobrazuje (3 a viac účastí), preto je logické, že v grafe nie sú. Strana Spolu v grafe figuruje, ako súčasť údajov o koalícii PS/Spolu (3).

Celkový pomer koalíčných a iných strán (14:21) súhlasí. Nikde ho neuvádzame, a nikde ho ani nespochybňujeme. Myslíme si, že naše právo je prezentovať údaje, ktoré považujeme za zaujímavé a dôležité pre verejnosť, pri zachovaní ich korektnej interpretácie. Zaujímavé v tejto súvislosti je, že samotná *Informácia RTVS* spomína pri koalíčných stranách číslo 14, teda pre Smer-SD ráta s počtom 5 a nie 6 – opak skutočnosti, ktorú našej analýze tri odseky vyššie sama vyčítala.

ZÁVER:

Väčšina pripomienok RTVS k nášmu predvolebnému monitoringu sa orientuje iba na poslednú [publikovanú správu](#), ktorá vzhľadom na svoj formát (ako sme už spomínali, išlo o spoločnú správu s organizáciou Globsec) neuvádzala všetky detaily, ktoré však obsahovali predchádzajúce správy. Vzhľadom na fakt, že RTVS mala k dispozícii aj všetky naše ďalšie správy (boli odoslané na viaceré elektronické adresy médií, vrátane riaditeľa sekcie spravodajstva Vahrama Chuguryana), nerozumieme prečo ich RTVS pri analýze nášho monitoringu nebrala do úvahy.

Zdá sa, že spravodajstvo a publicistika RTVS sa počas kampane riadili volebnou aritmetikou nastavenou na začiatku volebného obdobia (koalícia, opozícia, mimoparlamentné strany), pričom akoby nezohľadňovalo dynamiku vo vývoji volebných preferencií. Podľa nášho názoru by mali médiá transparentne definovať spôsob, akým budú k prezentácii kandidujúcich subjektov pristupovať počas kampane. Verejne zrozumiteľné a férové pravidlá sú obzvlášť žiaduce ak slovenský právny rámec vytvára duálny režim – od vyhlásenia volieb (v tomto prípade od 5.11.2019) a od momentu, kedy je možné vysielat' politickú platenú reklamu (od 8.2.2020).

Hoci zákonné špecifické povinnosti vyplývajúce zo začiatku druhého obdobia (od 8.2.) si RTVS splnila, svoju verejnoprávnu úlohu nestrannosti v spravodajstve a diskusných reláciách však nie. O problémy nezávislosti inštitúcie, na ktorú sú logicky (keďže jej financovanie je verejné, z peňazí daňových poplatníkov) kladené vyššie nároky (preto neobstojí neustále dožadovanie sa porovnávania so súkromnými televíziami uvedené v *Informácii RTVS*) sme bližšie hovorili v našej správe č.2 (11.2.2020) – s poukázaním na fakt, že v súvislosti s týmto problémom inštitúciu opustilo viac ako 35 novinárov.

Cieľom nášho monitoringu, ako aj všetkých predvolebných monitoringov, ktoré na Slovensku realizujeme od roku 1998, bolo poskytnúť voličom informácie o spôsobe, akým médiá pokrývajú voľby. Hoci sa v minulosti stali naše analýzy terčom kritiky (pred parlamentnými voľbami 1998 zo strany STV v područí vlády Vladimíra Mečiara, a taktiež v roku 2002, keď sme poukázali na zneužívanie TV Markíza na politické ciele

Pavla Ruska), naša metodológia monitoringu médií sa za 22 rokov našej existencie zásadným spôsobom nezmenila, prešla iba istými modifikáciami, ktoré súviseli s naším pôsobením v medzinárodných štruktúrach (v rámci OBSE/ODIHR, EÚ či ďalších organizácií).³

³ Od roku 1999 sa predstavitelia MEMO 98 zúčastnili viac ako 100 pozorovateľských misií, vo viac ako 50 krajinách sveta.